

Testvér lesz minden ember

Kinek nem jut eszébe azonnal a dallam, amikor ezeket a sorokat hallja? A világ egyik legismertebb zenekari művének, Beethoven (ejtsd: bétóven) *Kilencedik szimfóniájának* zárótételében hangzik el, négy szólistával, kórossal és zenekarral. Már azelőtt is szinte mindenki ismerte, mielőtt az Európa Tanács hivatalos himnusza lett 1972-ben, majd 1985-ben az Európai Unióé – szöveg nélkül, hogy mindenki értse.

A cím alatti idézet egy hosszú vershez tartozik. 1795-ben írta Friedrich Schiller (ejtsd: fridrih siller) német költő, és az akkor már süket zeneszerző harminc évvel később, 1824-ben használta fel, sok töprengés után, mert nem volt benne biztos, hogy a zárótétel nem szólna-e jobban csak hangszerekkel.

Tudtad? Beethoven szimfóniájának egy munkakéziratát 2003-ban több mint három és fél millió dollárért (magyar pénzben: körülbelül egymilliárd forintért) vásárolták meg.

Schiller versének sok magyar fordítása készült. A mai napig legnépszerűbb, a „Testvér lesz minden ember” sort tartalmazó változatot Jankovich Ferencnek (1907-1971) köszönhetjük.

A „léssen” szó biztosan furcsán cseng számotokra: ez a régies igealak, ami az eredeti német szöveg hangulatát igyekszik visszaadni, azt jelenti, hogy „lesz majd”: egyszer minden ember testvérré válik. Amit nem lehet másképp érteni, mint hogy most még ugyan

***Lángolj fel a lelkünkben, szép égi szikra, szent öröm!
Térj be hozzánk, drága vendég, tündökölj ránk, fényözn!
Egyesíted szellemeddel, // Mit zord erkölcs szétszakít!
Testvér lesz minden ember, merre lengnek szárnyaid.***

(Friedrich Schiller)

megosztott és ellenséges a világ, a másikban ellenfelet, ellenséget, idegent, gyűlölni valót látunk, de valamikor eljutunk oda, hogy ennek vége szakad.

Schiller azonban nem erre gondolt, amikor a verset írta. Az ő szövegében az szerepel, hogy „a koldusok testvérei lesznek a hercegeknek” - vagyis ő arra utalt, hogy a gazdagok és szegények közti rémséges távolság egyszer csak megszűnik. Beethoven kicserélt néhány szót, és máris sokkal általánosabb lett a vers üzenete.

Tudtad? A múlt század hatvanas éveiben a világon szinte mindenütt csökkent a gazdagok és szegények közti távolság, de az ezredforduló körül a különbségek újra növekedésnek indultak.

Schiller álma most éppen távolodni látszik tőlünk, de mi a helyzet Beethoven álmával? Közelebb vagyunk a világközösséghez, a megosztottságon túllépni tudó emberiség vágyképéhez - vagy éppen megvalósult gyakorlatához?

Miközben a hírek merényletekről, terrorizmusról, háborúk elől menekülőkről, *rasszizmusról* (a másnak, idegennek hitt emberekkel szembeni megvetésről és gyűlöletről) szólnak, nehéz azt mondani, hogy „igen, közeledünk”. Pedig valóban így van, csak e közeledés nem a múlt század vagy Schiller 18. százada óta, hanem több ezer éve tart.

Hetvenötezer évvel ezelőtt egy hatalmas vulkánkitörés után alig maradt túlélő ember a Földön: kevesen tudják, hogy a mai, közel 7 és fél

milliárd ember kivétel nélkül ennek a körülbelül kétezer főnek a leszármazottja.

Amikor ezt a cikket írni kezdtem, pontosan 7 milliárd 470 millió 244 ezres lélekszámot becsült az a weboldal, amelyen egy számláló pörgése jelzi, milyen tempóban növekszik a Föld lakossága. Amikor befejeztem, már nyolcezerrel többen voltak. Nézd meg te is, hogy amikor ezeket a sorokat olvasod, hányan élnek a Földön!
worldometers.info/hu/

Könnnyen belátható, hogy a természeti katasztrófák, az időjárás vagy a vadállatok sokkal nagyobb veszélyt jelentenek, ha kevés ember kevés és kis helyen él. Amikor elődeink több hullámban kivándoroltak Afrikából, és újabb és újabb

térségeket és kontinenseket hódítottak meg, földrajzilag hatalmas távolságra kerültek egymástól: ám egyre nagyobb számú emberi csoportok éltek egyre nagyobb és egyre több területen szétszóródva. Ha valahol elpusztult egy nép, a helyére volt honnan érkezni másoknak.

Olyan ez, mint a pohárból kicsorduló víz, ha nem zárjuk el a csapot. Előbb-utóbb az egyre nagyobb méretű közösségek találkoztak, és már nem volt hová vándorolniuk a másik elől: megindult a harc a földért és a hataloméért. Addigra már a különélés hosszú időszaka miatt a bőrszínek, a nyelvek és a kultúrák is egyre jobban eltértek egymástól.

S mivel mindenkinek csak a maga szűkebb környezetéről voltak ismeretei,

a „mások” pedig főleg veszélyt jelentettek, roppant nehéz lett volna felismerni, hogy valójában mindenki

mindenkinek a testvére: a közös ősök tudata rég elveszett.

Ma azonban már tudjuk. A világ a 18. század végére kereskedelmileg és gazdaságilag összekapcsolódott, megjelent és erősödött az egyetemes emberi jogok és az egységes emberiség gondolata. Napjainkban, amikor több milliárd ember nézi és hallgatja ugyanazokat az előadókat, sportolókat, filmeket, játszik vagy beszélget egymással, jól látszik, hogy nyelvi és kulturális akadályai már nincsenek, hogy a család, a lakóhely és a nemzet mellett valaki ugyanakkor a világgözösség tagjának is érezze magát.

De ezt legkönnyebben úgy lehet átélni, hogy magunk elé idézzük a forgó Földet, és együtt utazunk az emberiség más égitestekre küldött gépköveivel. És ha közben Beethoven *Kilencedik szimfóniája* szól, hát még inkább.

A Nemzetközi úrállomásról hol jön élő közvetítés, hol nem. De amikor jön, folyamatosan figyelhetjük az úrból a bolygónkat. Nagyon sokan számolnak be a különleges élményről, hogy miközben 360 kilométer magasságból tekintenek le saját magukra, és a világ minden pontjáról ugyanazt a képet figyelő internetezőkkel csetelnek, milyen könnyű felismerni, hogy sokkal több köt össze minket, mint amennyi szétválaszt. Nézd meg, van-e éppen adás: youtu.be/-x1x-LHG8Wc

Z. KARVALICS LÁSZLÓ

